

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ▶

Natuurtoets

Locaties Verdeek, Molengouw en
Beheerpad Smeerketel in
Waterland-Oost

Opdrachtgever:

Staatsbosbeheer Hoofdkantoor
T.a.v. de heer S. Luijten
Smallepad 5
3811 MG Amersfoort

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 205621
Datum: 5-2-2024
Projectleider: Mink Enthoven
Opgesteld: Mink Enthoven
Gecontroleerd: Marcel van der Heide
Status: Concept
Versie: 1

© 2024 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving en -beleid	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Bescherming van soorten	14
3.3	Zorgplichten.....	15
3.4	Bescherming van gebieden.....	16
3.5	Bescherming van houtopstanden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.6	Natuurnetwerk Nederland	17
4	Methode	18
4.1	Inleiding	18
4.2	Bureauonderzoek	18
4.3	Terreinbezoek.....	18
5	Beschermde soorten.....	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Beschermde soorten.....	19
5.3	Overige (rode lijst) soorten.....	22
5.4	Gebieden	22
5.5	Houtopstanden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.6	Natuurnetwerk Nederland	23
6	Conclusie.....	23
6.1	Beschermde soorten.....	24
6.2	Bescherming gebieden	24
6.3	Bescherming houtopstanden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4	Geldigheid rapportage.....	25
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	27

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie¹

Zoals weergegeven in figuur 1 zijn er drie deelgebieden waar de inrichtingsmaatregelen door SBB worden genomen. Alle drie de locaties zijn natte graslandpercelen en natuurgebieden met een belangrijke functie voor weidevogels.

2.1.1 Deelgebied 1 Verdeek

Het meest noordelijk gelegen deelgebied Verdeek bevindt zich direct ten zuiden van Monnickendam en betreft acht aaneengesloten kadastrale percelen in eigendom van Staatsbosbeheer (figuur 2). Verdeek heeft een totale oppervlakte van circa 58,8 ha.

Figuur 2. Satellietfoto 2022 met Verdeek geel omljnd.

De locatie bestaat voor het grootste deel uit graslandpercelen doorsneden met sloten. Een strook middenin een perceel langs de noordoostgrens zijn begroeid met hoofdzakelijk riet. In het zuidelijk deel is een plasdrasperceel aanwezig. De percelen zijn onderling verbonden door dammen met of zonder duiker. Vanwege begrazing met vee zijn (dam)hekken aanwezig.

¹ E5201017 Ontwikkeling Waterland-Oost Projectbeschrijving Aaën en Dieën, Staatsbosbeheer, 7 november 2023.

Het gebied heeft historisch een hoge dichtheid weidevogels met een teleurstellende achteruitgang sinds 2012. Andere bekende vogelsoorten zijn zomertaling, watersnip en smient. Overige soorten met een doelstelling betreffen bittervoorn, noordse woelmuis, waterspitsmuis en otter. Er zijn van deze soorten geen waarnemingen bekend binnen Verdeek. In figuur 3 zijn foto's weergegeven die gemaakt zijn tijdens het veldbezoek op donderdag 25 januari 2024. De foto's zijn genomen aan respectievelijk de zuid-, oost-, noord- en westzijde van het plangebied.

Figuur 3. Foto's veldbezoek deelgebied 1 Verdeek, 25 januari 2024.

2.1.2 Deelgebied 2 Molengouw

Deelgebied Molengouw bevindt zich ten zuidoosten van Broek in Waterland. De locatie is ook bekend als 't Eiland, omdat het werkelijk een eiland was totdat de Belmermeer in de 17e eeuw werd drooggemalen. Deelgebied Molengouw beslaat één kadastraal perceel in eigendom van Staatsbosbeheer met een oppervlakte van circa 15,5 ha.

In figuur 4 is het deelgebied Molengouw weergegeven op een recente satellietfoto. Molengouw bestaat voor het grootste deel uit graslandpercelen doorsneden met sloten. De percelen zijn onderling verbonden door dammen met of zonder duiker. Vanwege begrazing met vee zijn (dam)hekken aanwezig. De noordelijke oever van Molengouw is veenmosrietland.

Het gebied vervult een belangrijke functie voor weidevogels en langs de randen is geschikt leefgebied aanwezig voor struweelsoorten. Bekende watervogels betreffen de slobbeend, bergeend en krakeend. Overige doelsoorten (niet vogels) als bittervoorn, noordse woelmuis, en waterspitsmuis komen binnen Waterland-Oost beperkt voor en zijn binnen Molengouw niet waargenomen in de periode 2003-2019. In figuur 5 zijn foto's weergegeven van het veldbezoek op woensdag 23 januari 2024.

Figuur 4. Satellietfoto 2022 met Molengouw geel omlind.

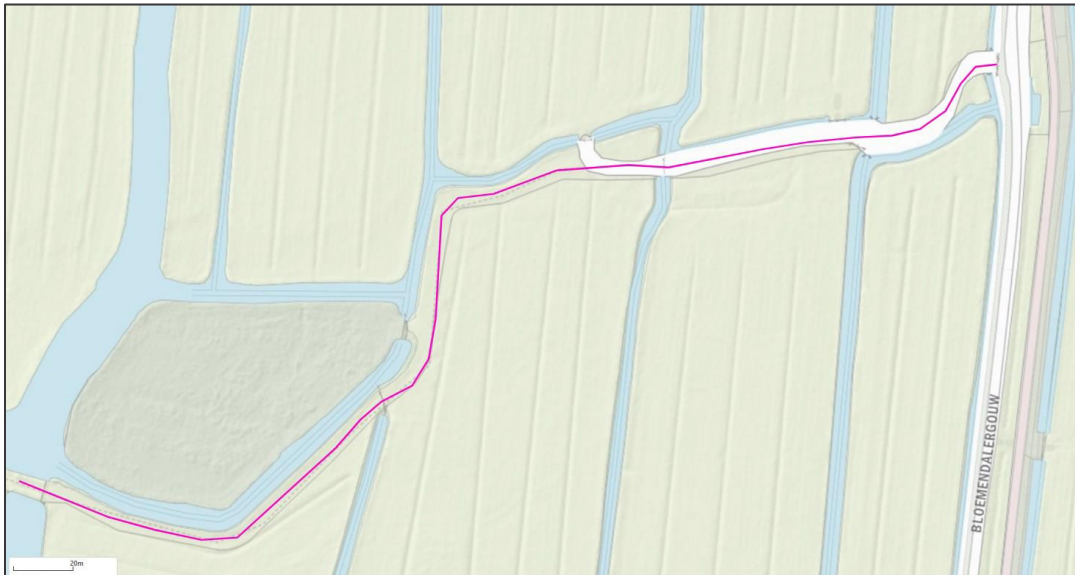

Figuur 5. Foto's veldbezoek deelgebied 2 Molengouw, 24 januari 2024.

2.1.3 Deelgebied 3 Beheerpad Smeerketel

Het beheerpad van de Smeerketel bestaat één kadastraal perceel in eigendom van Staatsbosbeheer met een oppervlakte van circa 0,7 ha.

In figuur 6 is het te onderhouden deel van het beheerpad voor de Smeerketel weergegeven. Ten westen van de roze lijn loopt het beheerpad verder door. Het beheerpad is de enige ontsluitingsweg voor de percelen van Staatsbosbeheer in de Smeerketel. Op het meest oostelijke deel is halfverharding van asfaltgranulaat aanwezig.

Figuur 6. Topografische kaart, de roze lijn is het beheerpad Smeerketel. Het meest oostelijke deel met een witte ondergrond is voorzien van een halfverharding.

Het op te knappen deel van het beheerpad loopt over meerdere graslandpercelen die onderling verbonden zijn door dammen. De twee westelijke dammen zijn dichte dammen. De drie oostelijke dammen, binnen het halfverharde deel van het pad, zijn voorzien van een duiker. Vanwege begrazing met vee zijn (dam)hekken aanwezig. In figuur 7 zijn foto's weergegeven van het plangebied zoals aangetroffen tijdens het veldbezoek op donderdag 25 januari 2024.

Figuur 7. Foto's veldbezoek deelgebied 3 beheerpad Smeerketel, 25 januari 2024.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling²

2.2.1 Deelgebied 1 Verdeek

Om de waterhuishouding te verbeteren in het gebied wordt o.a. het water ca. 20 cm opgezet. De volgende maatregelen zijn voorzien (figuur 8):

- Plaatsen peilschalen.
- Vervangen van de Vopo-pomp + plaatsen van kroosrek direct voor de pomp.
- Het leidingsysteem van de pomp zo aanleggen dat de pomp zowel in als uit kan pompen.
- Baggeren van de dwarsloot ten noorden van de pomp.
- Oevers van de dwarsloot voorzien van een palenschoeiing om instorten/afkalving van de oevers tegen te gaan.
- Vervangen van de overlooppoot door een klepstuw met regeling op de centimeter. Hiermee kan het waterpeil nauwkeuriger worden geregeld dan met de oude schottenstuw.
- Te hoog liggende duikers dieper leggen.
- De greppelstructuur herstellen door bestaande greppels dieper uit te frezen.
- Verbreden van greppels door aanbrengen van flauw talud ten behoeve van weidevogels.
- Optimaliseren voorzieningen voor beheer (paden / landbouwhekken etc.).

De smalle strook veenmosrietland is alleen via een plank over het water te bereiken. Op de beide kopeinden en in het midden zou een dam met duiker moeten komen. De middelste dam mag eventueel een draglineschot zijn. Meerdere toegangspunten zijn nodig om de vervoerbewegingen over het land te beperken. Voor de afvoer van het maaisel over de lange smalle strook moet anders veelvuldig heen en weer worden gereden.

² E5201017 Ontwikkeling Waterland-Oost Projectbeschrijving Aaën en Dieën, Staatsbosbeheer, 7 november 2023.

Veenmosrietland is kwetsbaar en loopt hierdoor schade op. De sloot aan de noordzijde maakt deel uit van het NNN en vormt een belangrijke verbindingszone. De noordelijke oever wordt over de gehele lengte verflauwd ten behoeve van faunamigratie, waaronder van de otter.

In een sloot langs de noordoostzijde is watercrassula aangetroffen, een invasieve exoot. Naast de bestaande sloot wordt een nieuwe sloot gegraven. De bestaande sloot met watercrassula wordt gedempt met de uitkomende grond. Hiermee wordt de watercrassula bestreden en verdere verspreiding voorkomen. De waterplas in de meest zuidelijke punt van deelgebied Verdeek breidt zich geleidelijk uit ten koste van het land. Eén van de oorzaken is dat ganzen de toplaag stuktrappen. Op dit perceel (figuur 9) wordt een schelpenlaag aangebracht voor broedende sterns. De schelpenlaag beschermt de bodem en remt de degeneratie van het veen.

De percelen buiten het vak waarbinnen water wordt opgezet zijn weidevogelgrasland (N13.01). De staat van de kades en de sloten is hier voldoende. Voor een betere waterhuishouding worden waar nodig dammen, duikers en greppelbuizen opgeknapt. Bekend is dat in de huidige situatie ook hier meerdere duikers te hoog liggen. Deze moeten dieper worden gelegd.

Figuur 8. Maatregelenschematische deelgebied 1 Verdeek

Lichtgroene strook: oever verflauwen

Rode contour: waterpeil verhogen en nauwkeuriger inregelen, pomp en overstort vervangen.

Blaue lijn: nieuwe sloot graven en naastgelegen sloot dempen met uitgekomen grond.

Blaue stippellijnen: greppelstructuur herstellen.

Zwarte streepjes: dam met duiker aanleggen voor bereikbaarheid strook veenmosrietland.

Groene stippen: duikers verdiepen.

Figuur 9. Schelpenlaag aanbrengen op plas-drasperceel in meest zuidelijke punt van Verdeek.

2.2.2 Deelgebied 2 Molengouw

Met de volgende maatregelen wordt de waterhuishouding binnen Molengouw verbeterd:

- Plaatsen peilschalen.
- Inlaatbuis dieper leggen en verlengen. Inlaat voorzien van schuif met spindel en voorzien van een kroosrek.
- In slootje achter de inlaat een ontvangstkom met beschoeiing aanleggen.
- Vervangen van de Vopopomp. Sensoren aanbrengen die het in- en uitslaan van de pomp regelen.
- Vervangen van de overloopput door een klepstuw met regeling op de centimeter.
- Te hoog liggende duikers dieper leggen.
- De greppelstructuur herstellen door bestaande greppels dieper uit te frezen.
- Verbreden van greppels door aanbrengen van flauw talud ten behoeve van weidevogels.

Langs het veenmosrietland aan de noordzijde van het perceel wordt een slootje gegraven om ingrazing en vertrapping van vee tegen te gaan. Dit vermindert tevens het verdrogende effect van het lagere waterpeil binnen de onderbemaling. De uitkomende grond wordt gebruikt om de kade te verstevigen en op te hogen. Voor het graven van het slootje heeft afstemming plaatsgevonden met het HHNK die eigenaar is van de oeverstrook. HHNK heeft werkzaamheden gepland om de oeverstrook natuurvriendelijker in te richten voor vissen en amfibieën. De werkzaamheden van Staatsbosbeheer en het HHNK worden op elkaar afgestemd en waar mogelijk wordt samen opgetrokken. In figuur 10 is een totaaloverzicht van de beoogde maatregelen weergegeven.

Figuur 10. Maatregelenschets deelgebied Molengouw.

Blauwe lijn: sloot graven langs veenmosrietland.

Blauwe stippellijnen: greppelstructuur herstellen.

2.2.3 Deelgebied 3 Beheerpad Smeerketel

Het beheerpad wordt opgeknapt over een lengte van 420 meter, zodat het beheer van de achterliggende graslandpercelen weer doelmatig kan worden uitgevoerd. De maatregelen bestaan uit het ophogen van het beheerpad.

Het westelijke deel van het beheerpad (180m lengte) (figuur 11), dat lager ligt dan het naastgelegen slootpeil, wordt met circa 70cm opgehoogd. Hiervan is 30cm overhoogte, omdat na het ophogen zetting en klink optreedt. De bedoeling is dat het beheerpad na zetting net zo hoog komt te liggen als de naastgelegen kade (-1,3m NAP). De ophoging vindt plaats door het aanbrengen van schredder, doek en menggranulaat, zie principeddoorsnede in figuur 12. Het oostelijke deel van het beheerpad, dat in de huidige situatie al hoger ligt dan het naastgelegen slootpeil, wordt over een lengte van 240 meter met circa 15cm opgehoogd. De ophoging vindt plaats met menggranulaat. Waar in de huidige situatie nog geen halfverharding aanwezig is, wordt eerst een drukverdelend wegdoek aangebracht.

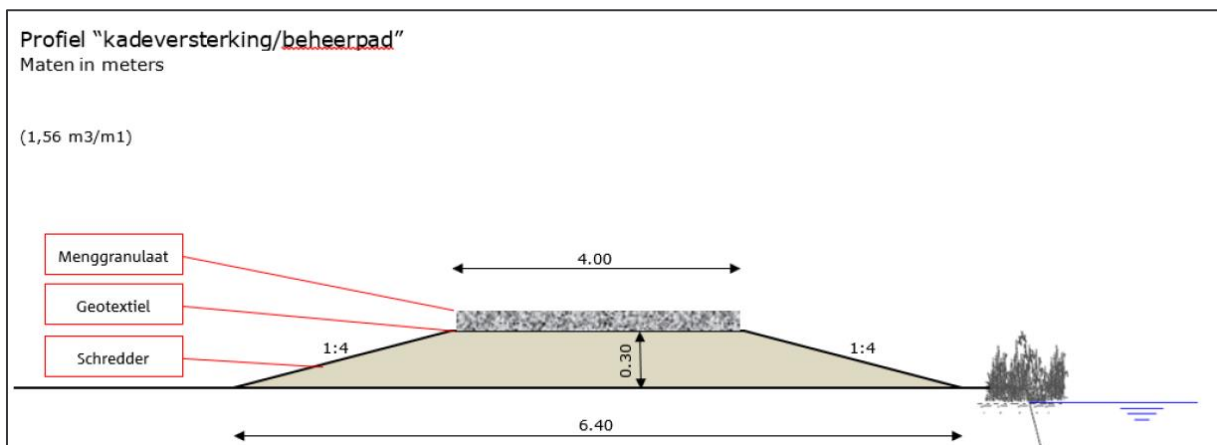
Op het menggranulaat wordt een dunne laag bagger uit de naastgelegen sloot aangebracht die wordt ingezaaid met grasmengsel. De materiaalkeuze en de dikte van de aan te brengen lagen, worden in de ontwerpfase door een ingenieursbureau nader uitgewerkt.

Figuur 11. Maatregelschets beheerpad Smeerketel.

Oranje lijn: beheerpad ophogen tot niveau van -1,3m NAP met schredder en menggranulaat.

Gele lijn: beheerpad ophogen met circa 15 cm menggranulaat op doek.

Figuur 12. Principedoorsnede opknappen beheerpad Smeerketel.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante regels waaraan voldaan moet worden.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming (toetsing flora- en fauna-activiteit) is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “Andere soorten”.

Het systeem van de Omgevingswet wijkt af van wat eerder in de Wet natuurbescherming was opgenomen; er is niet langer sprake van absoluut verbod met een mogelijkheid om ontheffing van dit verbod te krijgen, maar van verbod behoudens wanneer men beschikt over een daartoe bedoelde omgevingsvergunning.

Voor welke situaties een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit nodig is vastgelegd in hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal):

Vogels (Vogelrichtlijnsoorten):

- er geldt vergunningplicht voor activiteiten die kunnen leiden tot het opzettelijk doden of vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn;
- tevens geldt vergunningplicht voor het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren én het opzettelijk storen van vogels.

Dit is vastgelegd in artikel 11.37 van het Bal.

Europees beschermde soorten:

- er geldt vergunningplicht voor het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk verstoren, doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- er geldt vergunningplicht voor het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren én het verstoren en het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bedoelde diersoorten;
- er geldt ook vergunningplicht voor het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Dit is vastgelegd in artikel 11.46 van het Bal.

Andere (nationaal) beschermde soorten:

- er geldt vergunningplicht voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten zoals genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van de hiervoor bedoelde dieren;

- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal.

Dit is vastgelegd in artikel 11.54 van het Bal.

De vergunningplicht zoals hiervoor benoemd is niet absoluut. Het verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde handelingen uit te voeren bestaat niet als er voor bepaalde handelingen of activiteiten een vrijstelling is verleend. Dergelijke vrijstellingen kunnen landelijk gelden en worden door de Minister vastgesteld. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening ook bepaalde vrijstellingen verlenen. Deze vrijstellingen verschillen per provincie.

Er bestaan ook andere wetsinstrumenten die een vergunningplicht uitsluiten. Dit kan doordat bepaalde activiteiten zijn opgenomen in een programma, of dat de handelingen worden uitgevoerd op grond van een aangewezen gedragscode. Wanneer dit aan de orde is wordt dit verderop in het rapport toegelicht.

Tot slot gelden onder de Omgevingswet een aantal (nieuwe en uitgebreide) specifieke zorgplichtbepalingen. Deze worden in paragraaf 3.3 toegelicht. Belangrijk is dat vanaf 2024 ook een specifieke zorgplicht geldt voor soorten die op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst. Deze zorgplicht heeft tot gevolg dat ook vooraf moet worden nagegaan of er een kans is dat één of meer van deze Rode lijst-soorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. Dit voor zover het om soorten gaan die niet al onder het hiervoor beschreven beschermingsregime vallen en waarvoor vergunningplicht geldt in geval van handelingen met schadelijke gevolgen. Voor deze Rode lijst-soorten is in hoofdstuk 5 een eigen paragraaf opgenomen.

Voor iedere activiteit, handeling, ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot vergunningplicht, of dat mogelijk een vrijstelling van deze vergunningplicht geldt. Maar ook of er mogelijk een specifieke zorgplicht van toepassing kan zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet.

3.3 Zorgplichten

Algemene zorgplicht

In artikel 1.7 van de Omgevingswet is opgenomen dat iedereen die weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving:

- alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- als die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, moet hij die gevolgen zoveel mogelijk beperken en ongedaan maken;
- als de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, moet hij die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Verder is het op grond van artikel 2.1 van de Wet dieren verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren.

Specifieke zorgplichten

Naast deze algemene zorgplichten gelden vanaf 2024 ook een aantal specifieke zorgplichten (artikel 4.3 van de Omgevingswet).

Deze specifieke zorgplichten in relatie tot natuur staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Flora- en fauna-activiteiten

Voor dit plan zijn de in artikel 11.27 van het Bal opgenomen specifieke zorgplichten voor het uitvoeren van Flora- en fauna-activiteiten van belang.

Samengevat komen deze zorgplichten op het volgende neer:

Een ieder die een activiteit wil gaan uitvoeren en waarbij hij of zij weet, of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden of soorten dan is hij/zij verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen of zelfs de activiteit niet uit te voeren. Is er toch noodzaak voor deze activiteit en kunnen de nadelige gevolgen niet geheel worden voorkomen dan moet er voor gezorgd worden die gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Meer specifiek geldt een plicht om:

voorafgaand aan de activiteit na te (laten) gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op of nabij de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid daarvan:

- van nature in Nederland in het wild levende vogels;
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX bij het Bal of in de (Nederlandse) Rode lijsten; en
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

Wanneer dit het geval is dient de initiatiefnemer op objectieve wijze (laten) vaststellen dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Kan dat niet dan zal moeten worden nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten en moet er (aantoonbaar) passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen, wordt gemonitord of de maatregelen werken en worden zo nodig herstelmaatregelen uitgevoerd.

3.4 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming (toetsing Natura 2000-activiteit) worden binnen de Omgevingswet de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten of projecten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Essentieel is dat vergunningplicht geldt als uit een Natura 2000-toets volgt dat activiteiten een verslechterende of significant versturende gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied.

Net als bij soorten zijn er ook in de wet mogelijkheden om van deze vergunningplicht af te wijken wanneer de bepaalde activiteit is vastgelegd in een programma, de provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Dit is vastgelegd in paragraaf 11.1.2 van het Bal.

Een Natura 2000-toets is een aparte toets en is geen onderdeel van deze natuurtoets.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het omgevingsplan. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking of zijn bepalingen opgenomen waaraan het omgevingsplan dient te voldoen. Dit is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Daar waar dit aan de orde is wordt dit in de volgende hoofdstukken toegelicht.

3.6 Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)

In een toetsing met betrekking tot een Bijzonder Provinciaal Landschap wordt onderzocht in hoeverre plannen of ingrepen negatieve gevolgen voor de kernkwaliteiten van een BPL hebben en zo ja, welke oppervlakte van het gebied en welke kernkwaliteiten negatief beïnvloed worden. De toetsing beperkt zich tot activiteiten binnen het BPL. Er wordt alleen getoetst op die kernkwaliteiten die voorkomen in het gedeelte van het betrokken BPL dat wordt beïnvloed door de plannen. Ten behoeve van deze BPL-toets zijn gegevens uit de PNI (Provinciale Natuurinventarisatie) gebruikt.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.
- de door SBB aangeleverde data over waarnemingen binnen het plangebied is gebruikt en de rapportage van Van der Goes en Groot³ voor het naastgelegen gebied is ook geraadpleegd.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek voor de verschillende deelgebieden is de geschiktheid voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Mink Enthoven uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 24 en 25 januari 2024. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

³ *Natuurtoets werkzaamheden De Kinsel en De Munt, Van der Goes en Groot, maart 2023.*

5 Beschermde soorten

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens de veldbezoeken waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere (eerder genoemde) informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. In paragraaf 5.2 worden de waarnemingen en resultaten vermeld van soorten waarvoor onder de Omgevingswet mogelijk een vergunningsplicht (of vrijstelling) geldt. Alle drie de deelgebieden worden tegelijkertijd behandeld. Bij beschermde soorten wordt specifiek benoemd voor welke deelgebieden deze relevant zijn.

In paragraaf 5.3 worden de waarnemingen en resultaten vermeld van aangetroffen of mogelijk aan te treffen soorten die niet specifiek beschermd zijn op basis van de (verbods)artikelen zoals opgenomen in de artikelen 11.37, 11.46 of 11.54 van het Bal maar die op een Nederlandse Rode lijst zijn vermeld en waarvoor een specifieke zorgplicht geldt.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in de verschillende deelgebieden uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Het plangebied bestaat uit voedselrijke graslanden, voedselrijke en voedselarme rietlanden. Soorten die op de locatie zijn aangetroffen zijn onder andere veldzuring en kale jonker. Ook vanuit de omgeving zijn er geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (NDFF, 2024). Vrijwel alle beschermde plantensoorten komen voor in zeer specifieke biotopen als hoogvenen, kalkgraslanden en eeuwenoude muren. Deze specifieke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Nader onderzoek of een vergunningaanvraag is niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde flora is niet noodzakelijk.

5.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In en rondom het plangebied kunnen verschillende vleermuissoorten voorkomen zoals de meervleermuis, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger.

In het plangebied zijn geen gebouwen (of andere geschikte bouwsels) en bomen met holten of kieren aanwezig waardoor verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Daarnaast hebben de werkzaamheden geen negatieve effecten voor eventueel aanwezig foerageergebied of vliegroutes.

Conclusie: Nader onderzoek en eventueel het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie hoofdstuk 3) geldt dat voor de in de wet benoemde soorten of soortgroepen – in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn vos, haas en enkele muizensoorten te verwachten. De verschillende soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied en om te migreren. Deze soorten zijn vrijgesteld van een vergunningplicht in Noord-Holland.

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals otter, hermelijn, noordse woelmuis, waterspitsmuis, wezel en bunzing zijn bekend in de omgeving of bekend binnen het plangebied voor te komen. Voor otter wordt geen beschermde functie verwacht binnen het plangebied vanwege een gebrek aan waarnemingen en sporen. Voor de bunzing kan worden uitgesloten dat er geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn en de werkzaamheden zijn dusdanig kleinschalig (zowel in aard als tijd) dat de verstoring voor het leefgebied niet significant zal zijn.

Voor de soorten hermelijn, wezel, noordse woelmuis en waterspitsmuis geldt dat er beschermde functies te verwachten zijn binnen het plangebied. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn mogelijk aanwezig binnen de ruigtes en langs de oevers. Vanwege de beoogde graafwerkzaamheden en ook het aanbrengen van een laag schelpen zijn negatieve effecten op deze functies niet op voorhand uit te sluiten. Er dient aanvullend onderzoek te worden verricht.

Conclusie: Gezien de werkzaamheden mogelijk negatieve effecten hebben op (beschermde functies voor) waterspitsmuis, hermelijn, wezel en noordse woelmuis dient nader onderzoek te worden verricht.

5.2.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort beschermd onder de Omgevingswet. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen bomen met potentieel jaarrond beschermde nesten of bebouwing aanwezig in het plangebied. De buizerd is waargenomen tijdens de veldbezoek, maar deze broedt buiten het plangebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gezien de beoogde werkzaamheden, de aanwezige habitatten en het formaat van de percelen is op voorhand uitgesloten dat er effecten optreden voor beschermde functionele leefomgevingen van soorten.

Overige (broed)vogels

Het plangebied heeft een belangrijke rol als broedgebied voor weidevogels en watervogels, zoals eerder genoemd in hoofdstuk 2. In de winter maken grote getalen ganzen en smienten gebruik van het plangebied om te foerageren. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. In de winter zullen de ganzen en smienten worden verstoord. Gezien de schaal, tijdelijkheid en aard van de werkzaamheden is uitgesloten dat deze verstoring significante effecten zal hebben op de staat van instandhouding van de soorten.

Conclusie: Er zijn geen effecten te verwachten op jaarrond beschermde nesten of de functionele leefomgeving van soorten. Het plangebied heeft een belangrijke functie voor verschillende kwetsbare soorten waardoor werkzaamheden buiten het broedseizoen dienen te worden uitgevoerd.

5.2.4 Reptielen

Beschermde reptielen, zoals gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, vergraafbare humeuze bosgrond en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van deze reptielen in en rondom het plangebied (NDFP, 2024). Wel is de ringslang bekend in de omgeving voor te komen. Op verschillende locaties binnen het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor de soort. Met de graaf- en schelpenstortwerkzaamheden kunnen mogelijk ringslangen om het leven komen.

Conclusie: Werkzaamheden kunnen het doden van ringslangen tot gevolg hebben. Nader onderzoek naar de ringslang is noodzakelijk.

5.2.5 Amfibieën

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie hoofdstuk 3) geldt dat voor de in de wet benoemde amfibieën – in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Vrijgestelde soorten die mogelijk op de locatie voorkomen zijn de gewone pad en de kleine watersalamander. Mogelijk hebben de graaf-, demp- en stortwerkzaamheden gevolgen voor deze soorten. Gezien de kleinschaligheid van de ontwikkeling zullen er geen negatieve gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de soorten.

Verder is de rugstreeppad bekend in de omgeving voor te komen. Ook voor deze soort kunnen de werkzaamheden negatieve effecten hebben. In het plangebied is potentieel geschikt voortplantingsbiotoop voor rugstreeppad aanwezig. Vanwege het vergraven van terreindelen/oeveren is het mogelijk dat vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreeppad worden beschadigd, of vernield. Ook kunnen aanwezige dieren worden gedood. Het is derhalve noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soort. Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten.

Conclusie: Nader onderzoek naar de aanwezigheid van rugstreeppad is noodzakelijk, zodat de benodigde werkzaamheden hierop kunnen worden afgestemd.

5.2.6 Vissen

Het plangebied ligt niet binnen het bekende verspreidingsgebied van beschermde soorten vissen zoals de beekprik of de grote modderkruiper. Beschermde soorten kunnen dan ook worden uitgesloten op de locatie.

Conclusie: Nader onderzoek en eventueel het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor vissen is niet noodzakelijk.

5.2.7 Ongewervelden

Soorten als gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, groene glazenmaker, platte schijfhoren en grote weerschijnvlinder zijn uit te sluiten binnen het plangebied. Er zijn geen verspreidingsgegevens bekend van dergelijke beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied (NDFF, 2024). Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde ongewervelden is niet noodzakelijk.

5.3 Overige (rode lijst) soorten

Naar aanleiding van het veldbezoek en het bureauonderzoek zijn, naast de eerder beschreven soorten of soortgroepen in en rond het plangebied nog een aantal andere soorten te verwachten⁴. Het gaat voor deze soorten om een kans dat deze in het plangebied kunnen worden aangetroffen. Voor deze soorten geldt geen vergunningplicht. Wel is het aan zowel initiatiefnemer alsook de uitvoerders om vooraf na te gaan of de ingrepen gevolgen kunnen hebben voor aangetroffen soorten.

Soorten van de rode lijst die bekend zijn in het plangebied of de directe omgeving voor te komen (NDFF, 2024) zijn bruin blauwtje, krabbenscheer, kleine parelmoervlinder, moshommel, ronde zonnedauw, waterscheerling, welriekende nachtorchis, kneu en spotvogel.

Uit de beoordeling over het voorkomen daarvan in of nabij het plangebied in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden of het voorgenomen project mogelijk nadelige gevolgen kunnen hebben voor de volgende soorten of hun nesten, eieren, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of groeiplaatsen (planten) blijkt dat er maar beperkte negatieve effecten te verwachten zijn. Daarnaast is de doelstelling dat er meer geschikt leefgebied voor rode lijstsoorten ontstaat met de beoogde maatregelen.

De zorgplicht houdt in dat er passende preventieve maatregelen getroffen moeten worden om eventuele nadelige gevolgen te voorkomen. Of, indien dat niet mogelijk is, er passende herstelmaatregelen worden genomen. Voor deze soorten wordt geadviseerd om vooraf en tijdens de voorgenomen werkzaamheden of activiteiten een ecologisch specialist in te schakelen die u kan adviseren op welke wijze nadelige gevolgen kunnen worden voorkomen en/of welke passende (herstel) maatregelen nodig of mogelijk zijn. Zie ook paragraaf 3.7. en artikel 11.6 van het Bal. In dit geval is er geen nadere toetsing noodzakelijk vanwege de overduidelijke meerwaarde van de nieuwe inrichting voor rode lijst soorten.

5.4 Gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Het plangebied ligt op de dichtstbijzijnde locatie ruim 1 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Markermeer & IJmeer. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse

⁴ De opsomming in deze paragraaf is gebaseerd op informatie uit het NDFF of bij Eelerwoude bekende informatie of gedane waarnemingen tijdens het veldbezoek. Het kan niet worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt, of ten tijde van het veldbezoek niet aanwezig waren of waarvan geen algemeen beschikbare informatie over voorkomen in of rond het plangebied bekend is. Op basis van de zorgplichtbepalingen blijft initiatiefnemer of uitvoerder (een ieder) zelf verantwoordelijk om vooraf na te gaan of bepaalde soorten die op een rode lijst zijn geplaatst nadelige gevolgen kunnen ondervinden door de uit te voeren activiteit. Is dit het geval dan is degene ook wettelijk verplicht alles te doen wat in zijn of haar macht ligt om deze nadelige gevolgen te voorkomen of – indien dat niet meer mogelijk is – deze gevolgen te niet te doen of te mitigeren. Het niet naleven van deze zorgplicht kan bestuursrechtelijk worden gehandhaafd.

invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Omgevingswet Natura 2000-activiteiten van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

In een aparte stikstofrapportage dienen de eventuele effecten van stikstofdepositie als gevolg van de beoogde ontwikkeling op Natura 2000-gebieden te worden behandeld.

5.5 Natuurnetwerk Nederland

De gronden binnen het plangebied zijn allemaal aangewezen als natuur en voor onder andere natuur(lijk) boeren. De beoogde natuurontwikkelingsmaatregelen vallen daarmee binnen het bestaande ruimtelijk kader. Er is geen verdere toetsing noodzakelijk.

5.6 Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)⁵

Het plangebied ligt binnen het BPL onder de naam Waterland. Er zijn waarden aanwezig zoals open ruimte en vergezichten, natuurlijke veenwaterlopen en habitat voor weidevogels. De beoogde werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op de aanwezige waarden, behalve mogelijk een kort negatief effect tijdens de werkzaamheden. Dit effect is verwaarloosbaar met het oog op de het feit dat de beoogde maatregelen juist gestuurd zijn op een verbetering van de kernkwaliteiten.

⁵ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Bijzonder_Provinciaal_Landschap

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft enkele muizensoorten en soorten als de gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander, haas en vos. In de winter zijn verder massale aantallen ganzen en smienten aanwezig in het plangebied. De werkzaamheden hebben geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke en plaatselijke verstoring en er voldoende leefgebied aanwezig blijft. Om de verstoring van de werkzaamheden te beperken is het te advies om te werken volgens een werkprotocol.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Gezien het aanwezige geschikte habitat en mogelijk negatieve gevolgen van de werkzaamheden voor (beschermde functies van) hermelijn, wezel, waterspitsmuis, noordse woelmuis, ringslang en rugstreeppad is nader onderzoek naar deze soorten benodigd. Als alternatief kan er gewerkt worden volgens een werkprotocol met mitigerende maatregelen waarmee er zekerheid is dat deze soorten of hun beschermde functies gespaard blijven.

Verder zijn broedende vogels te allen tijde beschermd. Werkzaamheden uitvoeren in het broedseizoen is niet mogelijk. Het plangebied heeft een dusdanig belangrijke functie voor broedende weidevogels dat het gebied na 1 maart niet meer mag worden betreden.

6.1.3 Soorten waar specifieke zorgplicht op van toepassing is

De specifieke zorgplicht houdt in dat er passende preventieve maatregelen getroffen moeten worden om eventuele nadelige gevolgen te voorkomen. Of, indien dat niet mogelijk is, er passende herstelmaatregelen worden genomen. Voor de in 5.3 genoemde soorten zoals de welriekende nachtorchis, kneu en moshommel wordt geadviseerd om vooraf en tijdens de voorgenomen werkzaamheden of activiteiten een ecologisch specialist in te schakelen die u kan adviseren op welke wijze nadelige gevolgen kunnen worden voorkomen en/of welke passende (herstel) maatregelen nodig of mogelijk zijn. Zie ook paragraaf 3.7. en artikel 11.6 van het Bal. In dit geval is er geen nadere toetsing noodzakelijk vanwege de overduidelijke meerwaarde van de nieuwe inrichting voor rode lijst soorten.

6.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt op de dichtstbijzijnde locatie ruim 1 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Markermeer & IJmeer. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Omgevingswet Natura 2000-activiteiten van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

In een aparte stikstofrapportage dienen de eventuele effecten van stikstofdepositie als gevolg van de beoogde ontwikkeling op Natura 2000-gebieden te worden behandeld.

6.3 Natuurnetwerk Nederland

De gronden binnen het plangebied zijn allemaal aangewezen als natuur en voor onder andere natuur(lijk) boeren. De beoogde natuurontwikkelingsmaatregelen vallen daarmee binnen het bestaande ruimtelijk kader. Er is geen verdere toetsing noodzakelijk.

6.4 Bijzonder Provinciaal Landschap

Het plangebied ligt binnen het BPL onder de naam Waterland. Er zijn waarden aanwezig zoals open ruimte en vergezichten, natuurlijke veenwaterlopen en habitat voor weidevogels. De beoogde werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op de aanwezige waarden, behalve mogelijk een kort negatief effect tijdens de werkzaamheden. Dit effect is verwaarloosbaar met het oog op de het feit dat de beoogde maatregelen juist gestuurd zijn op een verbetering van de kernkwaliteiten.

6.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.1.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- E5201017 Ontwikkeling Waterland-Oost Projectbeschrijving Aaën en Dieën, Staatsbosbeheer, 7 november 2023.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF (2024). Nederlandse Databank Flora en Fauna. <https://www.ndff.nl/>.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. (2002). De Nederlandse libellen (odonata), - Nederlandse fauna 4. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Topotijdreis.nl (2024).
- Waarneming.nl (2024).

Provincie Noord-Holland:

- Herder, J.E., J. Kranenbarg, D.M. Hoogeboom, J. Hamers & K. Dekker (red.), 2012. *Atlas van de Noord-Hollandse vissen*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Provincie Noord-Holland (2024). Overzicht ruimtelijke inrichtingen binnen het Bijzonder Provinciaal Landschap. https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Bijzonder_Provinciaal_Landschap.
- Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, & Landschap Noord-Holland. (2010). *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels*. Schoorl, Nederland: Springeruit Drukwerk.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd⁶.

3. Beschermingsregime "andere soorten"

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd. De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep 'Overige soorten'). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

⁶ De brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve

(versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de ‘Generieke’ of ‘Gebiedsgerichte aanpak’. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief >

www.eelerwoude.nl